

Metodické usmernenie pre rádiologické pracoviská vykonávajúce mamografické vyšetrenia na zabezpečenie jednotného postupu do nadobudnutia účinnosti vyhlášok k zákonu č. 577/2004 Z. z.

*Z titulu hlavnej odborníčky MZ SR pre rádiológiu, predsedníčky Komisie MZ SR pre zabezpečenie kvality v rádiológii, radiačnej onkológii a v nukleárnej medicíne a predsedníčky odbornej pracovnej skupiny pre skrining karcinómu prsníka pri Komisii MZ SR pre skrining onkologických ochorení v SR, predkladám toto metodické usmernenie **pre všetky rádiologické pracoviská, ktoré vykonávajú mamografické vyšetrenia.***

Toto metodické usmernenie je plne podporené odborníkmi z Národného onkologického inštitútu, ktorí koordinujú skrining karcinómu prsníka a dlhodobo sa usilujú o jeho medicínsky správne nastavenie.

Metodické usmernenie vychádza z princípov medicíny založenej na dôkazoch a je v súlade s novelou zákona č. 577/2004 Z. z., ako aj s pripravovanými vyhláškami, ktoré jednoznačne definujú mamografický skrining v zhode s nadnárodnými štandardmi a v súlade s dlhodobou dobrou praxou v krajinách EÚ a USA.

Úvod a odôvodnenie

Od 1. júla 2025 nadobudla účinnosť novela zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

Odkaz: <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/577/20250701.html>

- Novela zákona upravila rozsah preventívnej gynekologickej prehliadky, zrušila preventívne ultrasonografické vyšetrenie prsníkov u zdravých asymptomatických žien a rozšírila skrining rakoviny prsníka pre ženy vo veku 45 – 75 rokov.
- Novelou zákona nadobudol účinnosť § 2b zákona č. 577/2004 Z. z., ktorým sa ustanovuje vykonávanie skriningu onkologických chorôb a uhrádzanie skriningu rakoviny prsníka z verejného zdravotného poistenia a splnomocňovacie ustanovenie na vydanie všeobecne záväzných predpisov, teda vyhlášok.

Do účinnosti týchto vyhlášok sa podľa §4 ods.3 zákona č. 576/2004 Z. z. poskytuje zdravotná starostlivosť v súlade so súčasnými poznatkami lekárskej vedy a platnými štandardnými postupmi na výkon prevencie, štandardnými diagnostickými postupmi a štandardnými terapeutickými postupmi.

Podľa § 45 ods. 1 písm. c) zákona č. 576/2004 Z. z. sú štandardné postupy záväznou súčasťou správneho poskytovania zdravotnej starostlivosti.

Odkaz:

Štandardný postup na vykonávanie lekárskeho ožiarenia a na výkon prevencie - skriningová mamografia/Štandardný postup na výkon prevencie karcinómu prsníka metódou populačného skriningu - skriningová mamografia, 3. revízia + high risk

<https://www.noisk.sk/files/2022/2022-11-11-skriningova-mamografia-3-revizia.pdf>
https://health.gov.sk/Zdroje/?Sources/dokumenty/SDTP/standardy/15-11-2022/2_1-Diag_radiol_ca-prsnika-Skrining-karcinomu-prsnika-vo-vysokorizikovej-populacii-zien.pdf

Odporúčania

1. Preventívna mamografia u žien vo veku 40–44 rokov

V prechodnom období do účinnosti vyhlášok k zákonu č. 577/2004 Z. z., je potrebné zabezpečiť, aby na rádiologických pracoviskách nedochádzalo k nejednotným postupom pri vykonávaní preventívneho mamografického vyšetrenia u žien vo vekovej kategórii 40-44 rokov, ktoré by od 1.7.2025 nemalo byť vykonávané, a to ani v režime samoplatkýň, ani vykazované ako diagnostický výkon. Takéto postupy môžu viesť k nesúladu s platnou legislatívou a odbornými štandardami a zvýšenému riziku neodôvodneného ožiarenia žien.

Z tohto dôvodu **odporúčam v tejto praxi nepokračovať a nevykonávať už preventívne mamografie v tejto vekovej skupine ani v režime samoplatcov, nakoľko v týchto prípadoch nie je splnená podmienka medicínskej indikácie lekárskeho ožiarenia a takéto vyšetrenie treba považovať za medicínsky neodôvodnené ožiarenie (neindikované ožiarenie).** Treba si uvedomiť, že indikačné kritériá ožiarenia asymptomatickej populácie v skríningu sú prísnejšie ako pri diagnostickom ožiarení a je nevyhnutné dodržať vekové rozmedzie aj intervaly pre jednotlivé rizikové skupiny žien ustanovené platnými predpismi (aktuálne v prechodnom období 3. revíziou ŠDTP). Rovnaká situácia nastáva aj pri ženách nad 75 rokov.

2. Interval skríningu u žien vo veku 70–75 rokov

V prechodnom období do účinnosti vyhlášok k zákonu č. 577/2004 Z. z. je nevyhnutné zabezpečiť dodržiavanie trojročného intervalu mamografického skríningu u žien vo veku 70-75 rokov. Hoci sa môže tento interval javiť ako organizačne alebo klinicky náročný, **odporúčam dodržať navrhovanú medicínsku logiku trojročného intervalu po 70. roku života, nakoľko vychádza z medicíny založenej na dôkazoch.**

3. Vykonávanie mamografického vyšetrenia

V prechodnom období do účinnosti vyhlášok k zákonu 577/2004 Z. z., v súlade s pokynmi MZ SR **odporúčam, aby sa pracoviská, ktoré vykonávajú skríningovú mamografiu, riadili podľa platného Štandardného postupu na vykonávanie lekárskeho ožiarenia a na výkon prevencie - skríningová mamografia/Štandardný postup na výkon prevencie karcinómu prsníka metódou populačného skríningu - skríningová mamografia 3. revízia.** V príprave je 4. revízia, ktorá bude zverejnená na stránke MZ SR a o jej zverejnení bude informovať SRS a NOI.

4. Usmernenie k úhradám mamografických vyšetrení a dodržiavaniu legislatívy a odborných štandardov

Ako súčasť kontinuálneho poskytovania a zvýšenia dostupnosti zdravotnej starostlivosti bude v prechodnom období od 1.7.2025 do 31.12.2025 mamografické vyšetrenie (výkon 5092 a 5092P) u žien od 45 do 74 rokov na necertifikovaných mamografických pracoviskách hrazené z verejného zdravotného poistenia aj ako preventívne vyšetrenie indikované pri preventívnej prehliadke s diagnózou Z01.4 alebo Z01.6. Skríningová mamografia (výkon 1301*) bude

uhrádzaná z verejného zdravotného poistenia len na certifikovaných mamografických pracoviskách. Následne bude výkon skrínigovej mamografie uhrádzaný v súlade s platnou legislatívou, a to len na preverených skrínigových mamografických pracoviskách.

Vzhľadom na potrebu zabezpečiť správne vykazovanie a úhradu mamografických výkonov **odporúčam, aby sa rádiologické pracoviská riadili pokynmi príslušnej zdravotnej poisťovne. Zároveň je dôležité, aby vykonávanie mamografických vyšetrení prebiehalo v súlade s platnou legislatívou, odbornými štandardami a odporúčaniami, ktoré jasne definujú indikácie, vekové hranice a intervaly mamografického skrínigu.** Mamografické vyšetrenie v prípade klinicky indikovaných ťažkostí sa aj naďalej vykonáva a je hradené z verejného zdravotného poistenia.

5. Vykonávanie preventívnej sonografie prsníkov

Od 1.7.2025 už nie je USG vyšetrenie prsníkov hradené z verejného zdravotného poistenia. USG vyšetrenie prsníkov nie je vhodnou samostatnou preventívnou alebo skrínigovou metódou v žiadnej vekovej skupine. Slúži len ako doplnková zobrazovacia modalita k mamografii (MG) alebo magnetickej rezonancii (MR) v prípade, že si to MG alebo MR nález vyžaduje, o čom rozhodne rádiológ na základe konkrétneho obrazu. Nie je však vhodná paušálna indikácia preventívneho USG nezávisle od mamografického nálezu.

Odporúčam nevykonávať preventívne sonografie ani na základe žiadosti ženy ako samoplatkyne. Je na zvážení a zodpovednosti každého lekára, či takéto vyšetrenie vykoná. V takom prípade je však nevyhnutné ženu poučiť o nevhodnosti daného vyšetrenia a v písomných nálezoch i komunikácii so ženami odporúčať len skrínigové vyšetrenia v súlade s novým systémom a medicínou dôkazov.

Záver

Záverom chcem zdôrazniť, že vzhľadom na búrlivú diskusiu, zavádzajúce informácie a dezinterpretácie týchto zmien medzi laickou verejnosťou a bohužiaľ aj časťou odbornej verejnosti, je teraz viac než kedykoľvek predtým nutné, aby sme všetci odborníci z oblasti mamodiagnostiky ženám aktívne, sústavne a jednotne vysvetľovali medicínske dôvody prijatých zmien so zdôraznením, že ide o kroky k zlepšeniu zachytynosti rakoviny prsníka a súčasne zmierneniu doterajších negatívnych dopadov nesprávne nastavenej prevencie.

prof. MUDr. Viera Lehotská, PhD.

MVDr. Jana Trautenberg Ricová